

Nr 244.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 29 augusti 1914.
» » » » andra kammaren den 29 augusti 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förekommande och släckning av skogseld.

(Sammansatta lag- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1 och memorial nr 4.)

Till Konungen.

Genom en den 12 juni 1914 dagtecknad proposition, nr 123, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om förekommande och släckning av skogseld.

Frågan om ersättande av nu gällande ålderdomliga och ofullständiga bestämmelser rörande åtgärder emot skogseld med en mera tidsenlig och verksam lagstiftning har sedan åtskilliga år varit föremål för uppmärksamhet. Sedan riksdagen år 1903 hos Eders Kungl. Maj:t anhållit om utarbetande och framläggande av förslag i sådant syfte, har erfarenheten i rikt mått ytterligare ådagalagt behovet av detta önskemåls förverkligande och nödvändigheten av ett statsmakternas ingripande i ändamål att så långt sig göra låter söka motverka den nationalförlust, som genom förhärjande skogseldar för varje år i mer eller mindre grad drabbar vårt land. Även om lagstiftningen härvid kan fylla endast en begränsad uppgift, måste densamma likväl utgöra ett väsentligt led i arbetet för vinnande av nämnda syfte. Av de utlåtanden, som avgivits över det av norrländska skogsvårdskom-

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 14 saml. 75 häft. (Nr 244). 1

mittén utarbetade förslaget till lagstiftning i ämnet framgår ock, att inom olika delar av vårt land denna lagstiftning ansetts i hög grad önskvärd, även om skiljaktiga meningar yppats med avseende å sättet för dess genomförande. Såsom kommittén framhållit, kräver behörig hänsyn till de många växlande ortsförhållandena i landet, att i lagen endast upptagas sådana bestämmelser, vilka kunna tilläggas en allmännare giltighet, under det att antagandet av de för de olika orterna behövliga särskilda föreskrifterna överlämnas åt de lokala myndigheterna. Det av Eders Kungl. Maj:t nu framlagda lagförslaget, i vilket nämnda uppfattning jämväl kommit till uttryck, har synts riksdagen på ett i huvudsak tillfredsställande sätt motsvara de fordringar, som kunna ställas på en lagstiftning av här ifrågavarande art, och har riksdagen därför med här nedan angivna ändringar funnit sig böra godkänna förslaget. Den prövning, förslaget undergått inom riksdagen, har givit anledning till följande uttalanden från riksdagens sida.

Enligt riksdagens mening måste det betraktas såsom en avsevärd olägenhet, att för bedömande av spörsmål rörande åtgärder mot skogseld tillgång till statistiskt material så gott som fullständigt saknas. Från officiella källor kunna för närvarande icke hämtas andra siffror än beträffande de arealer av *allmänna* skogar, som efter 1876 härjats av skogseld. Däremot föreligga icke några uppgifter angående skogseld, som övergått enskilda skogar, orsaker till skogseldars uppkomst, vidtagna anordningar till förebyggande av eldfara eller för släckning, värdet av nedbrunnen eller skadad skog, beräknade utgifter för eldsläckning samt andra omkostnader och förluster i samband med skogseld o. s. v. Ötvivelaktigt är, att genom dylika uppgifters framläggande hela den viktiga frågan om lämpliga åtgärder mot skogseld skulle ställas i en klarare belysning, ävensom en säkrare ledning vinnas för avgörande av i vad mån lagbestämmelser i detta hänseende kunna vara erforderliga. Riksdagen har därför för sin del velat fästa uppmärksamheten å lämpligheten av att de förhållanden, som sammanhånga med skogseld, bliva föremål för statistisk behandling, och på samma gång uttala såsom ett önskemål, att en dylik statistik snarast möjligt måtte komma till stånd.

Ehuru av skäl, som nyss berörts, någon jämförande och överskådlig framställning av olika orsaker till uppkomst av skogseld icke föreligger, torde det med visshet kunna sägas, att en av de vanligaste av dessa orsaker är eldspridning från järnvägståg. Detta förhållande har ock varit föremål för uppmärksamhet under olika skeden av denna lagstiftningsfrågas behandling. Redan i åtskilliga av de yttranden, som avgåvos i an-

ledning av 1903 års riksdagsskrivelse, framhölls såsom önskvärt, att den ifrågasatta nya lagstiftningen komme att innehålla bestämmelser i syfte att förebygga eldfaran från järnvägarna.

Jänväl av norrländska skogsvårdskommittén har, såsom av kommitténs betänkande framgår, beaktande ägnats åt förevarande spørsmål, ehuru kommittéförslaget icke upptager bestämmelser i detta hänseende.

En ingående behandling har ägnats här berörda fråga vid ett av domänstyrelsen i november 1911 hållet sammanträde med rikets samtliga överjägmästare. En sammanfattning av vad vid denna överläggning förekommit beträffande åtgärder emot eldfaran från järnvägarna meddelades därefter järnvägsstyrelsen genom skrivelse från domänstyrelsen den 16 januari 1912. Då denna skrivelse enligt riksdagens mening upptager åtskilliga för frågans bedömande beaktansvärda synpunkter, har riksdagen ansett lämpligt att här återgiva det väsentliga innehållet av densamma.

Under förmälan, att vid ifrågavarande överläggning framhållits, att det största antalet skogseldar syntes hava uppkommit intill järnvägslinjerna och att tändningen av dessa eldar i regel skett från lokomotiven, yttrar domänstyrelsen i skrivelsen vidare:

»Under sammanträdet anfördes i fråga om skogseldar, uppkomna invid järnvägslinjerna, i huvudsak följande.

Tändningen, som i regel skedde genom från lokomotivens skorstenar och askklador utslungade glödande kol, ägde i allmänhet rum i på marken befintligt torrt gräs, mossor, löv eller annat skogsavfall samt å banvallarnas släntor lagd dyjord inom ett avstånd av högst 15 meter från spårets mitt, oftast än närmare, cirka 5 å 8 meter därifrån, varvid dock där banan låg öppen för vindar, tändningen kunde ske längre bort. De flesta eldarna uppkommo vid större stigningar, där starkare ångpådrag erfordrades.

Det behandlingssätt, som ägnades järnvägsområdena då banan framginge genom skogsmark, nämligen att antingen kalhugga desamma, eller ock att därå uppdraga lövskog, ansåges icke ändanålsenligt till skogseldarnas förebyggande, enär i fråga om kallagt område, som icke användes till odling, genom kalhuggningen befordrades uppkomsten av rikligare markvegetation utav gräs och örter samt synnerligast ljung, vilken marktäckning vore av särdeles lättantändlig beskaffenhet på våren, innan ny grönska uppkommit. Invid banan befintlig lövskog bidroge ej heller till förhindrande av eldens uppkomst i annan mån än att den kunde utgöra hinder för att från skorstenarna kommande gnistor eller glödande kol av vinden fördes utom banområdet och där antände eventuellt varande torrare skogsmark. Det från träden fallande lövet vore emellertid på vår och försommar mycket lättantändligt, i följd varav det ansåges att uppdra-

gande inom banområdena av lövträd, vilka således i allmänhet åstadkomme en för antändning gynnsam marktäckning, i regel icke vore lämpligt. Inom vissa orter syntes emellertid som om vederbörande järnvägsförvaltningar uppmuntrade banområdenas odling, och vore ett uppodlande, synnerligast för rotfrukter och grönfoder, av de områden, som lämpade sig därför, av största gagn i nu ifrågavarande avseende.

Det ansåges att för ernående av möjligast största skydd mot skogseldar följande åtgärder borde vidtagas:

Å banområde, som varken vore användbart till odling eller vars kalröjning ej betingades av järnvägens drift, borde så fort ske kunde uppdragas skog av för platsen mest passande trädslag, synnerligast där så lämpade sig av granskog, vilken genom rationella beståndsvårdsåtgärder hölles i fullt slutet och livskraftigt bestånd. På marken nedfallande torra kvistar samt löv, där lövskog på grund av markens beskaffenhet ansetts böra uppdragas, borde årligen, så fort marken på våren blivit bar, uppressas och bortskaffas eller med nödig försiktighet uppbrännas.

Å sådan till odling ej tjänlig mark inom banområdet, vilken med hänsyn till trafikintresset måste hållas kal, och å annan till skogsbörd lämplig mark, intill dess fullgod återväxt därå kunnat erhållas, borde marken hållas väl rensad från lättantändligt skogsavfall, varjämte i de fall där så kunde ske, borde företagas avsvedjning av marktäckningen, synnerligast å de ställen, där det, såsom t. ex. vid stigningar, visat sig att antändning plägade äga rum.

Då uppkommen eld så gott som alltid, innan den hunnit taga starkare fart, utbreder sig såsom löpeld å marken, borde banområdet synnerligast å för antändning mera utsatta ställen isoleras från detsamma angränsande skogsmark genom anordnande å ömse sidor banan av en c:a 1 å 2 meter bred skyddsremsa, som genom markens upphackande eller på annat sätt alltid hölles fri från allt slags marktäckning, och invid vilken inom banområdet eventuellt uppkommen eld kunde lättare hejdas. Denna skyddsremsa borde förläggas minst 15 meter från spårets mitt, i följd varav, där banområdet icke innehade dubbla denna bredd, järnvägsförvaltningen torde hava att träffa överenskommelse med vederbörande markägare om rätt till anordnande av sådan skyddsåtgärd. Där banan går över sådana mossar, som vissa tider av året så upptorka att de ej hindra spridning av en uppkommen eld, borde berörda isolering ske antingen genom upptagande av kiken på minst förenämnda avstånd från spårets mitt eller ock genom att i dess ställe å mossen utlägga strängar av stenkolsaska, vilken senare åtgärd med gott resultat vidtagits å vissa orter.

Slutligen framhölls behovet av att under för antändning kritiska tider fullt effektiv bevakning anställdes längs banan, varjämte det synnerligast vid stigningar borde uppställas tillräckligt antal större tunnor eller fat med vatten, vid vilka ständigt skulle finnas till hands kraftiga, friska lövruskor för eventuellt uppkommen elds dämpande.»

Efter erinran att frågan om lämpliga åtgärder mot skogseld vore föremål för behandling i norrländska skogsvårdskommittén, anförde domänstyrelsen vidare:

»Kungl. domänstyrelsen, som visserligen har sig bekant att Kungl. Järnvägsstyrelsen redan förut ägnat frågan uppmärksamhet, har dock i avvaktan på de lagföreskrifter, som i anledning av väntat förslag kan vara att emotse, ej velat underlåta att till Kungl. Järnvägsstyrelsens kännedom bringa vad i denna fråga förevarit å berörda sammanträde.

Ehuru Kungl. Järnvägsstyrelsen läser vara pliktig att till vederbörande markägare, som lidit skada utav skogseld uppkommen genom statens järnvägars förvällande, lämna ersättning för vad som skadats, varigenom den enskilda skogsägarens direkta förlust möjligen komme att bliva ersatt, förorsaka de i allmänhet årligen återkommande svårare skogseldarna genom ödeläggande av ej blott växande skog utan ock skogsmark dock avsevärd nationalförlust, som icke kan gottgöras därigenom att av statsmedel utbetalas skälig ersättning till vederbörande markägare. Där skogseld härjar statens skogar, blir ersättningen dessutom allenast illusorisk, då ersättningsbeloppets utbetalande av statens järnvägars medel till statens domäners fond måste anses huvudsakligen såsom endast en bokföringsåtgärd.

På anförda grunder har frågan syntts kungl. domänstyrelsen vara av den allvarliga betydelse, att dess undanskjutande ej längre torde kunna vara försvarat. Kungl. styrelsen anser, att de synpunkter, som här förut anförts beträffande vad som lämpligen bör åtgöras till förebyggande av att skogseldar uppkomma genom järnvägarnas drift, böra tagas i beaktande i den mån föreslagna åtgärder kunna med hänsyn till skilda förhållanden genomföras. Det område, som står under kungl. järnvägsstyrelsens förvaltning och vilket icke tagits eller torde behöva tagas i anspråk till byggnadsplatser eller annat ändamål för järnvägarnas drift, är helt visst av avsevärd omfattning utan att för närvarande lämna nämnvärd direkt avkastning. Därest detta område i större grad användes dels för odling av kulturväxter dels ock i huvudsak för att därå uppdraga skog av för marken passande trädslag, torde avkastningen därå kunna avsevärt uppbibringas och i sinom tid nå den storlek att värdet därav möjligen komme att betäcka kostnaderna för de åtgärder, som till förekommande av skogseldar efter järnvägslinjerna borde vidtagas.

Skogägare efter banan torde icke kunna åläggas att å respektive marker utföra antydd skyddsåtgärder, utan torde kostnaden för arbetenas utförande inom eller utom banområdet i första hand vara att anse såsom en av järnvägsförvaltningen utbetalad riskpremie till skydd mot större förluster. Då emellertid banområdets bredd å ömse sidor spårets mitt icke uppgår till c:a 15 meter och där av förhållandena och markens beskaffenhet betingas att banområdet bör isoleras från omgivande skogsmark, antingen genom anordnandet av förr omnämnd 1 å 2 meter bred remsa, som helt befrias från markbetäckning, eller genom upptagande av diken eller dylikt — vilka åtgärder kungl. styrelsen anser vara i vissa fall av stor betydelse — torde större svårighet säkerligen icke möta att träffa överenskommelser med markägarna om rätt att å respektive områden få vidtaga sagda isoleringsanordningar.

Kungl. domänstyrelsen torde i de fall, där statens järnvägar framgå genom statens skogar och där senast berörda åtgärder böra vidtagas utom banområdet, kunna för ernående av avsett ändamål i så avseende medverka, att kungl. styrelsen genom vederbörande skogsförvaltningar låter på skogsväsendets bekostnad dels anordna förenämnda utom banområdet erforderliga skyddsåtgärder dels i övrigt hålla området närmast banan fritt från lättantändligare skogsavfall såsom torra grenar och kvistar eller dylikt, allt under förutsättning att järnvägsförvaltningen utförde de arbeten, som i övrigt kunde finnas erforderliga till förhindrande av skogseld.»

Ehuru en exakt uppskattning av den skada å skog, som förorsakats av antändning från järnvägarna, och de kostnader, som stå i samband med dylika skogseldar, icke finnes att tillgå, anser sig riksdagen likväl med visshet kunna antaga, att ifrågavarande värden måste beräknas till högst avsevärda belopp. Såsom i någon mån belysande i detta avseende får riksdagen erinra om de kostnader, vilka, enligt för riksdagen tillgängliga uppgifter, statens järnvägar fått vidkännas dels såsom ersättning för skogsbrand och dels för eldsläckning.

Då härtill läggas de för samma ändamål utgående belopp från de enskilda järnvägarna samt därjämte tages i betraktande, att dessa ersättningsbestämmande givetvis alltid är förbundet med åtskilliga särskilda omkostnader för skadans uppskattande och prövning, torde det vara ställt utom allt tvivel, att frågan äger en vittgående ekonomisk betydelse ej blott för skogsägarna utan även för vederbörande järnvägsförvaltningar. I själva verket torde skadan, även den direkta, vara större än med siffror och kostnadsberäkningar kan angivas. I åtskilliga fall hava mot järnvägsförvaltningar väckta skadeståndsanspråk blivit av domstolarna underkända

på grund av bristande bevisning. Exempel saknas i dylika mål icke på skiljaktiga domslut i olika instanser, och åtminstone med en viss grad av sannolikhet kan därför antagas, att ersättning för den skada, som härrört av antändning från järnvägarna, icke i full utsträckning utgått.

I detta sammanhang kan erinras om ett i förevarande hänseende anmärkningsvärt fall, som tidigare varit föremål för riksdagens behandling. Sedan i juli 1904 omkring 250 tunnland skog å Apertins och Ilbergsbyns hemman i Värmlands län härjats av eld, instämde markägarna järnvägsstyrelsen med yrkande om ersättning, enär elden uppkommit genom antändning från staten tillhörig järnväg. Markägarnes talan blev emellertid i alla instanser ogillad på den grund, att det icke ansågs till fullt styrkt, att elden uppkommit från staten tillhörigt järnvägståg. I högsta domstolen voro emellertid tre ledamöter skiljaktiga och förpliktade järnvägsstyrelsen att utgiva ersättning i angivet hänseende. Med anledning av denna utgång av målet väcktes vid 1912 års riksdag motioner i båda kamrarna med yrkande, att riksdagen måtte anvisa ett belopp av 19 409 kronor 80 öre att utgå såsom skadersättning till de personer, som genom branden tillskyndats förlust. Denna framställning blev av båda kamrarna i så måtto bifallen, att riksdagen beslöt medgiva, att ett belopp av 7 917 kronor finge utgå att användas till framkallande av kultur å den genom ifrågavarande brand härjade marken och utbetalas i den mån genom intyg av vederbörande skogstjänsteman visades, att marken blivit kultiverad.

Av skäl, som angivas i föredragande departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet den 28 februari 1914, hava i Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke upptagits bestämmelser angående eldfaran från järnvägarna.

Såsom av detta departementschefens yttrande framgår, hava under de senare åren från såväl statsbanornas som de enskilda järnvägarnas sida åtskilliga åtgärder blivit vidtagna till förebyggande av den fara för antändning, som framkallas av järnvägsdriften. Även om det torde få anses, att dessa anordningar i vissa avseende varit till gagn, har dock erfarenheten, ej minst från den senaste tiden, med full tydlighet givit vid handen, att ifrågavarande åtgärder i stort sett icke medfört åsyftad verkan. Antändning från järnvägarna kan fortfarande påvisas i ett stort antal fall. Särskilt under innevarande år har det oemotsagt uppgivits, att vissa av de mest omfattande skogseldarna uppkommit av nämnda orsak. Enligt riksdagens uppfattning måste en lagstiftning till förekommande av skogseld vid nu anmärkta förhållande anses i viss mån ofullständig, då densamma lämnar frågan om skydd emot nämnda eldfara helt och hållet oberörd; och

riksdagen kan därför icke underlåta att såsom sin åsikt uttala, att synnerligen välgående skäl synas föreligga för även denna frågas upptagande till behandling i sammanhang med det av Eders Kungl. Maj:t nu framlagda lagförslaget. Av departementschefens yttrande i ämnet synes visserligen framgå, att frågan endast tillsvidare undanskjutits för att framdeles åter upptagas i den mån förhållandena därtill kunna giva anledning. Riksdagen har emellertid för sin del icke kunnat finna ett sådant uppskov tillrådligt. Det synes riksdagen nämligen vara klart ådagalagt, att de av departementschefen åberopade försiktighetsåtgärder, som hittills vidtagits från järnvägarnas sida, icke i erforderlig grad kunnat tillgodose behovet av en i möjligaste mån betryggande ordning i detta avseende, utan att de förpliktelser, som härutinnan måste åläggas järnvägsförvaltningarna, böra i lag fastställas. Riksdagen anser sig härvid böra lämna öppet, huruvida dylika föreskrifter lämpligen böra införas i nu förevarande lag eller ock i annat sammanhang införlivas med lagstiftningen. Ej heller i övrigt har riksdagen kunnat ägna frågan den ingående utredning och allsidiga prövning, som torde böra föregå dess slutliga ordnande. Då riksdagen alltså icke varit i tillfälle att för sin del antaga utarbetat förslag till lagbestämmelser i nu ifrågavarande syfte, har riksdagen ansett sig böra hos Eders Kungl. Maj:t göra framställning om förnyat övervägande av här berörda spørsmål och därvid framhålla angelägenheten av att detsamma snarast möjligt genom förslag från Eders Kungl. Maj:t till riksdagen måtte kunna beredas en tillfredsställande lösning.

Den granskning, riksdagen ägnat lagförslagets särskilda bestämmelser, har föranlett följande anmärkningar.

2 §.

I kommitténs förslag till denna § stadgas förbud mot svedjning eller bränning av ris eller ljung samt i övrigt uppgörande av eld för tillfälligt ändamål utom i fall av trängande behov, allt för den händelse att stark torka råder eller eljes i följd av stark blåst fara för skogselds uppkomst är särskilt stor. Då Eders Kungl. Maj:ts förslag, enligt vilket förbudet icke är beroende av föreliggande fara för skogselds uppkomst, synts riksdagen innebära en av praktiskt behov ej påkallad skärpning av kommitténs förslag, samt en dylik utsträckning av förbudet enligt riksdagens mening bör såvitt möjligt undvikas, så mycket hellre som straff för överträdelse är stadgat oavsett om skada sker eller ej, har riksdagen, i huvudsaklig

överensstämmelse med kommittéförslaget, funnit sig böra vidtaga en jämkning i syfte att förbudet mot svedjning och bränning av ris eller ljung samt uppgörande av eld under stark bläst må gälla endast för det fall, att fara för skogseld föreligger.

5 §.

Riksdagen har ansett sig böra erinra, att då i denna och vissa av de följande paragraferna i förslaget meddelas bestämmelser om kommunalstämmas befogenhet i vissa avseenden, dessa stadganden måste anses avse kommunalfullmäktige, där sådana finnas.

6 §

Med hänsyn till den uppgift, som enligt förslaget tillhör brandfogde, och vikten av att i möjligaste mån förekomma att i följd av tillfällig vakans eller laga förfall brandfogde icke finnes tillstädes inom tjänstgöringsområdet vid inträffande skogseld, har riksdagen ansett lämpligt, att för brandfogde jämväl utses suppleant.

9 §.

Inom riksdagen har beträffande denna § anmärkts, att i fråga om eldsläckningsskyldighetens utkrävande närmare bestämmelser än §:n enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag innehåller skulle vara erforderliga. Särskilt har framhållits, att medverkan till eldsläckning i första hand bör påkallas av dem, som närmast hava intresse av eldens hämmande. Riksdagen har för sin del funnit nämnda anmärkning icke sakna fog. Enligt riksdagens uppfattning måste det emellertid antagas, att tillämpningen av detta stadgande kommer att bestämmas av rättvisa och praktiska hänsyn, så att skogsägare och närboende personer i främsta rummet tagas i anspråk för fullgörande av ifrågavarande skyldighet. På grund härav och då det icke synes vara uteslutet, att en allmängiltig lagbestämmelse i detta avseende med hänsyn till olika lokala förhållanden kunde komma att i enskilda fall lägga hinder för ett lämpligt ordnande av släckningsarbetet, har riksdagen icke ansett sig böra vidtaga någon ändring av förslaget i denna del.

11 §.

Riksdagen anser sig böra anmärka, att enligt riksdagens uppfattning den i §:n upptagna bestämmelsen om skyldighet för släckningsmanskap

att före vidtagande av angivna åtgärder till hämmande av skogseld inhämta befälhavarens föreskrift, där denne är tillstädes, icke bör anses utesluta befogenhet för släckningsmanskap att efter eget omdöme företaga ifrågasättande åtgärder, även om befälhavaren befinner sig i närheten, men ett dröjsmål för inhämtande av hans föreskrift skulle kunna medföra våda för eldens vidare utbredning.

12 §.

Den av riksdagen vidtagna ändringen av denna § är uteslutande av redaktionell art.

13 §.

Den skyldighet att närvara vid eldsläckning, som enligt denna § uppställas såsom en allmänt medborgerlig förpliktelse, kan utan tvivel i åtskilliga fall för många bli avsevärt betungande. Det synes ock kunna ifrågasättas, huruvida icke åt stadgandet bort givas en avfattning, varigenom befrielse från deltagande i eldsläckning kunnat medgivas i något större utsträckning än enligt den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen. Då riksdagen av hänsyn till den uppenbara vikten av att stadgandets effektivitet icke äventyras funnit sig böra antaga §:n i oförändrat skick, har riksdagen emellertid velat framhålla önskvärdheten av att tillämpningen av denna bestämmelse icke göres strängare än nödvändigheten kräver.

17 §.

Riksdagen har ansett sig böra vidtaga vissa ändringar i Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Rätten till ersättning eller belöning för deltagande i släckningsarbete har riksdagen av hänsyn till vikten att åt detta stadgande beredes största möjliga effektivitet funnit böra i någon mån utvidgas.

Då i den av riksdagen antagna lydelsen av första stycket av §:n angivits, att ersättning enligt förevarande § skall utgå av statsmedel, har den i andra stycket av §:n enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag upptagna bestämmelsen, att ifrågasättande kostnader skola bestridas av statsmedel, i den mån ej andra medel anslås för ändamålet, ansetts böra uteslutas.

18 §.

Riksdagen har i denna § företagit en mot ändringen i 12 § svarande redaktionell jämkning.

Under förklarande, att det i Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition innefattade förslag till lag om förekommande och släckning av skogseld icke kunnat av riksdagen oförändrat godkännas, får riksdagen alltså härmed anmäla, att riksdagen för sin del antagit följande

Lag

om förekommande och släckning av skogseld.

Med upphävande av 15 kap. byggningsbalken förordnas som följer:

1 §.

Vill någon företaga kolning eller tjärbränning eller ock svedja eller bränna ris eller ljung eller för annat ändamål uppgöra eld i skog eller så nära skog, att elden lätt kan spridas dit, vare han pliktig att, genom grävning eller annorledes, vidtaga de särskilda anordningar, som kunna anses erforderliga till förhindrande av eldens spridning.

2 §.

Då stark torka råder eller i följd av stark blåst fara för skogseld föreligger, må svedjning eller bränning av ris eller ljung icke förehas eller eljest, utom för utövande av näring eller i fall av trängande behov, eld uppgöras i skog eller så nära skog, att elden lätt kan spridas dit.

3 §.

Eld, som uppgjorts å plats, varom ovan nämnts, må ej övergivas, förrän den blivit fullständigt släckt.

4 §.

Ej må någon handskas ovarsamt med brinnande eller glödande föremål å sådan plats och under sådana omständigheter, att skogseld därav lätt kan uppstå.

5 §.

Varje socken å landet skall utgöra en brandrote; dock äge Konungens befallningshavande efter framställning medgiva, att vad sålunda är

stadgat ej skall äga tillämpning i fråga om viss socken eller att två eller flera socknar må förenas till en brandrote.

Konungens befallningshavande äge ock att, efter inhämtat yttrande av kommunalstämman, besluta, att socken skall utgöra mer än en brandrote och huru i sådant fall socknen skall till brandrotar indelas.

Stads icke planlagda område så ock dylikt område inom köping, som utgör egen kommun, skall, där Konungens befallningshavande, efter vederbörandes hörande, finna skäligt så förordna, utgöra en eller flera brandrotar.

6 §.

För varje brandrote skall finnas en brandfogde, som för tre år väljes å landet av kommunalstämman och i stad av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av allmän rådstuga. Om valet skall Konungens befallningshavande genast underrättas; och ankomme det på nämnda myndighet att pröva den valdes lämplighet för uppdraget.

Finner Konungens befallningshavande den valde icke lämplig, förordne Konungens befallningshavande om nytt val.

Äro två eller flera socknar förenade till en brandrote och enas de icke i valet av brandfogde, äge Konungens befallningshavande utse den av de valda, som finnes därtill lämpligast.

Konungens befallningshavande skall tillse, att brandfogdebefattning varder i stadgad ordning tillsatt, samt äge vid uppkommen ledighet förordna lämplig person att uppehålla befattningen, intill dess brandfogde varder vald och godkänd.

Befinnes brandfogde under tjänstgöringstidens lopp icke vidare vara för befattningen lämplig, äge Konungens befallningshavande skilja honom från densamma.

För brandfogde skall utses en suppleant; och gälle i fråga om denne, vad ovan är stadgat om brandfogde.

7 §.

Brandfogde åligger: att vaka över att de till förekommande av skogseld meddelade bestämmelser varda noggrannt iakttagna; att vid skogseld eller överhängande fara därför skyndsamt begiva sig till brandstället och, där sådant icke tillkommer annan, ordna och leda släckningsarbetet; samt att till laga beivran anmäla brott mot denna lag.

8 §.

Skyldig att deltaga i släckning av skogseld vare envar i trakten, å landet eller i stad, bosatt arbetsför man, som fyllt aderton men icke sextio år.

9 §.

Uppkommer skogseld eller är överhängande fara därför för handen och kan ej den, som varsnar elden eller faran eller eljest får kunskap därom, genast släcka elden eller undanröja faran, vare han skyldig dels att, om släckningsskyldiga veterligen uppehålla sig i närheten av brandstället, genast giva dem underrättelse, dels att, så fort ske kan, underrätta brandfogden eller ock närmast boende kronobetjänt eller vid skogsstaten anställd person.

Har brandfogde eller kronobetjänt eller vid skogsstaten anställd person erhållit kunskap om skogseld eller överhängande fara därför, skall han ofördröjligen sammankalla nödigt manskap för eldens släckning. För sådant ändamål utfärdad kallelse skall av envar utan dröjsmål fortskaffas.

Envar släckningsskyldig vare efter kallelse pliktig att, försedd med tillgängliga släckningsredskap, genast begiva sig till brandstället och deltaga i släckningsarbetet. Befinner släckningsskyldig sig i närheten av brandstället, skall han, så snart han fått kunskap om branden, utan kallelse skynda dit och taga del i nämnda arbete.

Den, som utövar befälet vid brandstället, skall i mån av behov ytterligare tillkalla släckningsskyldiga.

Har elden tagit sådan omfattning, att släckningsmanskap i större antal erfordras, begäre befälhavaren hos Konungens befallningshavande militärhandräckning.

10 §.

Vid brandstället skall befälet utövas av brandfogden eller, om han ej är tillstädes, av kronobetjänt; dock att, där elden antänt eller hotar att antända allmän skog, vederbörande jägmästare skall, då han kommer tillstädes, övertaga befälet. Har elden tagit större omfattning, äge Konungens befallningshavande förordna befälhavare.

11 §.

För hämmande av skogseld må släckningsmanskap fälla träd, anlägga moteld, undanskaffa hägnad eller vidtaga andra dylika för ändamålets vinnande nödiga åtgärder; dock att, där befälhavaren är tillstädes, hans föreskrift först skall inhämtas.

12 §.

Ej må någon av släckningsmanskaper utan giltigt skäl lämna brandstället, förrän han erhållit hemlov.

Befälhavaren äge, där så erfordras, ålägga en eller flera släckningskyldiga att, sedan elden dämpats, hålla vakt vid brandstället, till dess släckningen är fullbordad.

13 §.

Såsom giltigt skäl att utebliva eller avlägsna sig från brandställe gälle, om någon icke utan fara för hälsan eller utan eftersättande av viktiga göromål, som icke tåla uppskov, kan infinna sig eller kvarstanna eller om ledighet härför vägrats honom av arbetsgivare eller arbetsledare.

Den, som är i annans tjänst eller arbete anställd, må ej av arbetsgivaren eller arbetsledaren förvägras den ledighet, som för släckning av skogseld må ifrågakomma och som kan utan synnerlig olägenhet medgivas.

14 §.

Finnas utöver vad denna lag innehåller ordningsföreskrifter till förekommande eller släckning av skogseld erforderliga, äge å landet kommunalstämma och i stad stadsfullmäktige eller, om sådana ej finnas, allmän rådstuga därom besluta; och må i ordningsföreskrifterna för överträdelse av desamma stadgas viten av en till och med ett hundra kronor.

15 §.

Brandfogde äge, därest å landet kommunalstämma eller i stad stadsfullmäktige eller, om sådana ej finnas, allmän rådstuga sådant beslutar, att av kommunens medel åtnjuta arvode för uppdraget till belopp, som prövas skäligt.

16 §.

Beslut, varom i 14 eller 15 § förmåles, blive ej giltigt, med mindre det av Konungens befallningshavande godkännes.

Underställes beslut Konungens befallningshavandes prövning, skall det antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Över vägrad fastställelse äge å landet kommunalstämman och i stad stadsfullmäktige eller, om sådana ej finnas, allmän rådstuga föra klagan hos Konungen.

Har beslut fastställts, lände det utan hinder av besvär till efterrättelse, till dess annat vederbörligen förordnas.

17 §.

Den, som deltagit i eller på annat sätt varit verksam för släckning av skogseld, må kunna, efter ty skäligen prövas, av statsmedel bekomma ersättning eller särskild belöning därför ävensom ersättning för skada till följd av arbetet. Brandfogden eller annan, som utövat befälet vid brandstället, äge till Konungens befallningshavande avgiva förslag rörande tilldelande av ersättning eller belöning; har framställning därom inkommit till honom, skall han med eget yttrande överlämna ärendet till Konungens befallningshavande.

Konungens befallningshavande pröve förslag eller framställning, som nu sagts, och utanordne till vederbörande dem tillerkända belopp.

Klagan över Konungens befallningshavandes beslut må ej föras.

18 §.

Bryter någon mot vad i 1, 2, 3 eller 4 § finnes stadgat, vare förfallen till böter från och med fem till och med två hundra kronor.

Till samma ansvar vare brandfogde förfallen, där han är försumlig i fullgörandet av sina åligganden.

Den, som ej ställer sig till efterrättelse vad i 9 § första eller tredje stycket föreskrives eller vad i andra stycket av samma § stadgas om kallelsefortskaffande eller bestämmelsen i 12 § första stycket eller åläggande, som givits enligt andra stycket i sistnämnda §, så ock släckningsskyldig, som ej åtlyder vad befälhavaren i eller för släckningsarbetet befäller, straffes med böter från och med fem till och med ett hundra kronor.

Har den, som är i annans tjänst eller arbete, uteblivit från brandställe, till följd därav att arbetsgivare eller arbetsledare i strid mot föreskriften i 13 § andra stycket vägrat honom ledighet, eller har han av sådan anledning avlägsnat sig från brandstället, förrän han erhållit hemlov, vare arbetsgivaren eller arbetsledaren förfallen till samma ansvar som i tredje stycket av denna § sägs.

Till böter enligt denna lag eller till vite enligt ordningsföreskrift, som meddelats enligt 14 §, må icke dömas, om förseelsen är enligt allmänna strafflagen belagd med strängare straff.

19 §.

Allmän åklagare åligger att åtala förseelse mot denna lag eller mot ordningsföreskrift, som enligt 14 § meddelats. Jägmästare äge ock att sådan förseelse åtala.

20 §.

Böter och viten, vilka ådömas efter denna lag eller ordningsföreskrift, som enligt 14 § meddelats, skola tillfalla kronan.

Saknas tillgång till böternas eller vitenas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1915.

Med åberopande av vad ovan anförts får riksdagen därjämte anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och på vad sätt särskilda lagbestämmelser må kunna meddelas till förebyggande av faran för skogseld genom antändning i följd av järnvägs drift, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning må föranleda.

Stockholm den 29 augusti 1914.

Med undersåtlig vörtnad.
